

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการช่วยพัฒนาและปลูกฝังคุณสมบัติที่ดีที่พึงปรารถนาให้กับคนในสังคม โดยมุ่งส่งเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิต และทำประโยชน์ให้แก่สังคม รวมถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนจะต้องเข้ารับการศึกษาระดับนี้ (เริ่ม ระหว่างบ้าน 2527 : 3)

ในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 และตามนโยบายแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งระบุให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษา. (ท. กล้วยไม้ ฃ.อยุธยา ม.ป.ป. : 1)

กรุงเทพมหานครมีโรงเรียนทั้งสิ้น 422 โรงเรียน นักเรียน 221,969 คน ครู 12,104 คน และห้องเรียน 7,668 ห้อง (กรุงเทพมหานคร, สำนักงานศึกษา 2527:2) โรงเรียนเหล่านี้ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตต่าง ๆ ทั้ง 24 เขต สำนักงานศึกษาจึงดำเนินงานด้านการประถมศึกษาในลักษณะเป็นองค์กรหลักในการกำหนดมาตรฐานการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนโรงเรียนในค้ำต่าง ๆ เช่น อาคาร สถานที่ บุคลากร การบริการทางวิชาการ วัสดุ สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งเสนอแนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ประเมินมาตรฐานโรงเรียน ตรวจสอบ

เร่งรัด ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานทัดเทียมกัน
(กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2526:15)

ในการที่จะปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียน มีมาตรฐาน
ทัดเทียมกัน มีองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องพิจารณาประการหนึ่ง คือ การบริหารงาน
วิชาการซึ่งผู้บริหาร ครูอาจารย์น่าจะมีความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมองเห็นปัญหา
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางร่วมมือกันปรับปรุงงานของตนเองให้ดีขึ้น

หวงรัตน วิเวกานนท์ (2526:13) ได้ให้ความเห็นว่า การบริหารงาน
วิชาการหมายถึงการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดมว
ประสบการณ์ให้เด็ก และปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมาก
ที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบและเป็นผู้นำครูในค้ำวิชาการ
ในการบริหารงานค้ำวิชาการนั้น ผู้บริหารควรจะต้องวางแผนงานร่วมกับกับบุคลากร
ทุกคน แล้วใช้วิธีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ สนับสนุนให้ทุกคนทำงานโดยเต็ม
กำลังความสามารถสนับสนุนให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอน การค้นคว้าทดลอง
และใช้วิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ที่ได้ผลดี เมื่อเกิดความสำเร็จในงาน ทุกคนมีความ
พอใจและมีความสุข

ภิญโญ สาคร (2523:436) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารงาน
วิชาการว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึงการจัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่ง
เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการสอนนักเรียน ให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมาก
ที่สุด

ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็น
ปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งที่ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัด
กรุงเทพมหานคร ได้หยิบยกขึ้นมาสนทนาในการฝึกอบรมผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่าย
วิชาการ รุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 15-27 สิงหาคม 2526 และรุ่นที่ 2 เมื่อวันที่ 16-31

กรกฎาคม 2527 จำนวน 100 คน ณ หอประชุมเอนกประสงค์โรงเรียนวัดลาดกระบัง โดยมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งซ้อนระหว่างผู้ช่วยฝ่ายอื่น ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญงานด้านวิชาการ ผู้บริหารไม่มีการมอบอำนาจในการบริหารงานด้านวิชาการ ขาดการประสานงานระหว่างผู้ช่วยฝ่ายอื่น (สำนักการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์ 2527:3)

นอกจากนี้ ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร เป็นปัญหาสำคัญที่ผู้บริหารระดับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้หยิบยกขึ้นมาพิจารณา ในการสัมมนาผู้บริหารการศึกษาระดับโรงเรียน เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2525 ณ หอประชุมสมาคมธรรมศาสตร์ โดยมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ดังนี้.-

1. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการติดตามผล แผนการสอนการสอนไม่ทันตามกำหนดการสอน สอนให้เด็กคิดเป็นทำเป็นได้ยาก การสอนของครูไม่สนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการติดตามผลยังไม่ได้ผลตามเป้าหมายขาดครูที่ชำนาญในวิชาเฉพาะบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ นาฏศิลป์ พลานามัย ทำให้ผลการเรียนการสอนไม่ได้ผลเต็มที่ วัสดุหลักสูตรไม่เพียงพอ สื่อการเรียนใช้ไม่ได้ไม่คุ้มค่า และครูไม่เข้าใจวิธีการวัดผล การสอนซ่อมเสริม

2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ครูขาดความศรัทธาในหลักการและวิธีการของหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ครูไม่ได้รับการอบรมการใช้หลักสูตร ขาดการนิเทศจากภายนอก ครูไม่ยอมเปลี่ยนพฤติกรรมในการสอน ครูขาดความกระตือรือร้น ขวนขวายและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน ครูไม่ศึกษาแผนการสอน คู่มือครูและกำหนดการสอนอย่างละเอียด จึงมุ่งแต่เนื้อหามากกว่ากิจกรรมและจุดประสงค์ และครูไม่ชอบทำบันทึกการสอน

3. ปัญหาที่เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขาดการวางแผนงานทางวิชาการ ขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ขาดการเอาใจใส่

ในการปฏิบัติงาน ไม่ติดตามผลงาน ซากกสิกรรมที่ในการควบคุมงานหรือมีแต่ไม่รัก
 คุมไม่ทั่วถึง ซากการนิเทศ ภายในโรงเรียน การนิเทศ ภายในมุ้งค้ำระเบียบวินัย
 มากกว่างานด้านวิชาการ

4. ปัญหาด้านการนิเทศ การศึกษา การนิเทศ การศึกษาไม่ได้ผลเท่าที่
 ควร การส่งครู เข้ารับการอบรมไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายของการอบรม (กรุงเทพมหานคร
 นคร; สำนักการศึกษา 2525:1-58)

บทาพิพย์ แก้วณิกรงษ์ (2524:4-7) ได้รวบรวมปัญหาในการบริหาร
 การศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้

1. ปัญหาด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนที่อยู่ในเขตชั้นใน จะมีบริเวณ
 คับแคบไม่สัมพันธ์กับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ในแต่ละโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนนิยม
 ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนใหญ่ ทำให้นักเรียนไปแออัดกันอยู่ในโรงเรียนใหญ่
 ในขณะที่โรงเรียนเล็ก ๆ มีจำนวนนักเรียนน้อย กรุงเทพมหานครได้แก้ปัญหาโดยจัด
 การสอน 2 ชั้น ซึ่งอาจพิจารณาได้หลายด้าน หากพิจารณาในด้านเศรษฐกิจแล้ว
 ก็นับว่า เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ถ้าหากพิจารณาในด้านคุณภาพของการศึกษาและสัมฤทธิ์
 ผลทางการเรียนของเด็กแล้ว ก็อาจจะดีกว่าโรงเรียนที่ดำเนินการสอนตามปกติ
 ขณะนี้กรุงเทพมหานครได้มีนโยบายที่จะยกเลิกโรงเรียน 2 ชั้น แต่นโยบายดังกล่าว
 ยังไม่สัมฤทธิ์ผล ต้องดำเนินไปตามขั้นตอน เนื่องจากยังมีปัญหาด้านงบประมาณ และ
 ความขาดแคลนอาคารสถานที่เรียน

2. ปัญหาด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
 กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ประสบปัญหาความขาดแคลนอุปกรณ์การศึกษาคือเหตุที่เป็น
 การศึกษาภาคบังคับ โรงเรียนไม่อาจเรียกเก็บค่าบำรุงการศึกษาจากผู้ปกครอง
 นักเรียนได้ ครูขาดงบประมาณที่จะใช้จ่ายเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป
 ไปจนกระทั่งไม่มีเวลาพอที่จะมาจัดทำสื่อการสอน และครูบางคนอาจจะยังขาดทักษะ
 ในการผลิตสื่อบางอย่างขึ้นใจเอง บางครั้งก็อาจจะเกิดจากการเก็บรักษาไม่ดีพอ

เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้จึงต้องจัดทำขึ้นใหม่ทุกครั้ง

3. ปัญหาค่านักเรียน เท่าที่โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครประสบอยู่ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพของเด็ก เพราะเท่าที่ปรากฏ เด็กที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์นั้น จะเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีปัญหา มีความเป็นอยู่อย่างยากไร้ อดอาหาร การกินไม่สมบูรณ์ได้รับการพักผ่อนไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองหารายได้หลังจากเลิกเรียนแล้ว จึงไม่มีเวลาทำก๋ารบ้านที่ครูมอบหมายให้ ต้องนั่งหลับในเวลาเรียน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของเด็กทั้งสิ้น เมื่อเด็กเรียนไม่ทัน จึงก่อให้เกิดปัญหาเด็กหนีโรงเรียนตามขึ้นมาอีก นอกจากนี้ยังมีปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ต้องรับเด็กอายุถึงเกณฑ์เข้าเรียน โดยไม่มีโอกาสคัดเลือกเด็กที่จะเข้าเรียน จึงทำให้ระดับสติปัญญาของเด็กแตกต่างกันออกไป บางส่วนอาจมีพัฒนาการทางสมองอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และบางส่วนอาจมีความพิการทางสมอง ซึ่งล้วนเป็นปัญหาในด้านการสอนแก่ครูทั้งสิ้น

4. ปัญหาค่านครูในการสอนนั้นครูจะต้องยึดแนวทางตามหลักสูตรเป็นหลักปัจจุบัน เป็นช่วงระยะเวลาที่เปลี่ยนมาใช้หลักสูตร 2521 จึงเป็นผลให้ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนพฤติกรรมเกี่ยวกับการสอนตามไปด้วย ทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เช่น ครูบางคนต้องทำการสอนตามหลักสูตรใหม่ โดยที่ยังไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการใช้เอกสารหลักสูตร ครูบางส่วนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอกสารหลักสูตร ครูเกิดความวิตกกังวลว่า วิธีการใหม่ ๆ จะทำให้สอนไม่ทันเพราะวิธีการสอนที่ใช้ต้องกินเวลา ไม่กล้าที่จะทดลองหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ เนื่องจากมีความเชื่อว่าการสอนแบบเดิมจะเกิดผลดีต่อนักเรียนมากกว่า

5. ปัญหาค่านผู้บริหารโรงเรียน ครูใหญ่บางคนไม่มีเวลาพอจึงให้ความสำคัญงานค่านวิชาการน้อยเกินไป เพราะมุ่งแต่การบริหารและงานธุรการเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงคิดไปว่าที่ตนเองปฏิบัติอยู่และงานที่ไ้มอบหมายให้ครูปฏิบัติ นั้น มีความเหมาะสมที่อยู่แล้ว นอกจากนี้ก็มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดครูเข้าสอนก็ยังไม่สามารถจะจัดให้ตรงตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคลได้

ในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดสายงานไว้ 3 สาย คือ สายผู้บริหาร สายผู้สนับสนุนการสอน และสายผู้ปฏิบัติการสอน (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2523:24)

สายงานผู้บริหารในสถานศึกษา สายงานนี้หมายถึงตำแหน่งซึ่งเป็นผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารในสถานศึกษา ผู้บริหารมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติและรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุม ดูแล ส่งเสริม ประสานงานในการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลงานทั้งด้านวิชาการ ชุกรการ ปกครอง กิจกรรม และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ส่วนผู้ช่วยผู้บริหาร ช่วยผู้บริหารปฏิบัติงานในการบริหารสถานศึกษา และปฏิบัติงานอื่นที่ได้มอบหมาย (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2523:1)

การกำหนดอัตรากำลังข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาสายผู้บริหาร กำหนดให้มีตำแหน่งบุคลากรสายบริหาร ดังนี้ ผู้บริหารกำหนดให้มีโรงเรียนละ 1 ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้บริหารกำหนดให้มีโรงเรียนละ 1-4 ตำแหน่ง ตำแหน่งผู้ช่วย 1 ตำแหน่ง เริ่มเมื่อมี 12 ห้องเรียนขึ้นไป ตำแหน่งผู้ช่วย 2 ตำแหน่ง เริ่มเมื่อมี 18 ห้องเรียนขึ้นไป ตำแหน่งผู้ช่วย 3 ตำแหน่ง เริ่มเมื่อมี 30 ห้องเรียนขึ้นไป ตำแหน่งผู้ช่วย 4 ตำแหน่ง เริ่มเมื่อมี 42 ห้องเรียนขึ้นไป (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2523:25)

ในการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุด และได้มอบหมายความรับผิดชอบให้กับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์ทุกคนรับผิดชอบ แต่บุคคลที่ทำหน้าที่สำคัญทางด้านวิชาการโดยเฉพาะรองจากผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการซึ่งทางกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติงานโดยส่วนรวม ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียน
2. เป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียน
3. ควบคุมการเรียนการสอน จัดตารางสอน จัดครูเข้าสอนในชั้นต่าง ๆ

ทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียน

4. ส่งเสริมการจัดทำรายการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับท้องถิ่นทุกสาขาวิชา ส่งเสริมการจัดทำอุปกรณ์ เครื่องมือและวัสดุฝึกให้เหมาะสมในการเรียนการสอน
5. นิเทศ การสอนและประสานงานกับหัวหน้าวิชาทุกวิชาในด้านการสอน การวัดผล ประเมินผล ตลอดจนการใช้เครื่องมืออุปกรณ์โสตฯ และห้องสมุด
6. ประเมินผลงานทางวิชาการ พร้อมทั้งรวบรวมปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะผู้บริหาร เมื่อสิ้นภาคการศึกษา
7. วางแผนงานด้านวิชาการในการจัดโปรแกรมการเรียนเท่าที่โรงเรียนจะเปิดสอนได้ และการปรับปรุงการเรียนการสอนล่วงหน้า
8. ควบคุมการสอนทุกวิชา และตรวจสอบความถูกต้องของการวัดผล และส่งผลการเรียนให้ครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทะเบียน
9. เป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน
10. วางแผนกิจกรรม เพื่อส่งเสริมวิชาการตามหลักสูตร และความต้องการของนักเรียนและเพื่อแก้ปัญหาเยาวชนคนต่าง ๆ
11. เป็นหัวหน้าส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของนักเรียน เช่น กิจกรรมยุวภาษาฯ ลูกเสือ การทำหัตถกรรม
12. ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อศึกษาปัญหาเยาวชนคนต่าง ๆ
13. ประสานงานกับกรม หรือองค์การในด้านการบริหารราชการ และดำเนินการส่งเสริมให้อาจารย์พัฒนาความรู้และความสามารถด้านวิชาการให้ทันสมัยอยู่เสมอ
14. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2523:237)

จากการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทางด้านการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และการจัดบุคคลเข้ารับนิเทศงานในหน้าที่ดังกล่าว จะเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ นำไปสู่การบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพทางการศึกษาของเด็กในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ

ในงานค่านนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ซึ่งน่าที่จะได้มีการศึกษาการปฏิบัติงาน ในหน้าที่บริหารค่านวิชาการของบุคคลดังกล่าว ตามแนวความคิดของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเอง และครูอาจารย์ผู้สอน ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน อย่างใกล้ชิดในงานวิชาการ เพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานครให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานทางค่านวิชาการ ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษากับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2-4 คน
2. การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาการปฏิบัติงานทางค่านวิชาการของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ เกี่ยวกับงานในค่านต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ กระบวนการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรและเอกสารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด และการวัดและการประเมินผลทางวิชาการ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดการอบรมผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการให้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานตามหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ กระบวนการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรและเอกสารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด และการวัดและการประเมินผลทางวิชาการ

ครูผู้สอน หมายถึง ครูประจำการที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นกลุ่ม (cluster random sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน โดยเลือกมา ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน สุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของผู้บริหารโรงเรียนที่มี ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ตั้งแต่ 2-4 คน ซึ่งมีทั้งหมด 172 โรงเรียน ได้จำนวนผู้บริหารโรงเรียนทั้งสิ้น 86 คน
2. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ที่อยู่ในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการสุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย ได้จำนวน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 86 คน
3. ครูผู้สอน สุ่มมาจากครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน และ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) มาร้อยละ 20 ของแต่ละโรงเรียน ได้จำนวนครูผู้สอน 788 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 960 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยการศึกษาจากตำรา เอกสาร และประสบการณ์ในการจัดการอบรมผู้บริหาร และ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยเป็นหัวหน้าโครงการอบรมเอง

2. ลักษณะแบบสอบถามมี 2 ลักษณะ คือ แบบเลือกตอบ (check-list) และ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating-scale) ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารและครูผู้สอน

3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ใช้แบบเลือกตอบ (check-list)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางวิชาการของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ กระบวนการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรและเอกสารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด และการวัดและการประเมินผลทางวิชาการ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating-scale)

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และรวบรวมจากเอกสารการสัมมนาทางวิชาการมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating-scale)

4. ก่อนการปฏิบัติการวิจัยจริง ได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับตัวแทนกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ดียิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมทั้งหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ จากสำนักการศึกษาไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอให้กลุ่มตัวอย่างประชากรส่งข้อมูลกลับทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดซองปิดผนึกตราไปรษณียากร พร้อมทั้งเขียนคำบาลที่อยู่ ส่งไปพร้อมกับแบบสอบถาม และบางส่วนไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ (check-list) วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานทางวิชาการของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการต่าง ๆ และปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating-scale) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัยนั้น จะเสนอตามลำดับชั้น ดังนี้

บทที่ 1 บทนำซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

บทที่ 2 บรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ส่วนรายละเอียดของแบบสอบถาม และรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การวิจัย จะเสนอไว้ในภาคผนวก